

קול צופיד

מִן הָרִאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הָרִה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל



נח - תשס"ב - מאת מִן הָרִאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הָרִה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מִן הָרִאשׁוֹן לַצִּיּוֹן הָרִה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל



פרשת השבוע : נח

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשס"ב.

הלכות חלב ובישולי עכו"ם

הקב"ה ברא את העולם בשביל הצדיקים

בסוף פרשת בראשית כתוב (בראשית ו', ה-ז) וַיֵּרָא ה' כִּי רָבָה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֶצֶר מַחֲשַׁבְתָּ לָבוֹ רָק רַע כָּל הַיּוֹם. וַיִּנָּחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְּעַצֵּב אֵל לָבוֹ. וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחֲמַתִּי כִּי עָשִׂיתִם. מִבְּיָאִים הַמִּפְרָשִׁים אֵת שְׁאֵלַת הַמִּינִים, כִּיצַד זֶה הַקִּבְ"ה כְּבִיכּוֹל לֹא רָאָה אֶת הַנוֹלָד, וְהִתְעַצֵּב עַל מַעֲשֵׂה יָדָיו. רִשְׁיִי כוֹתֵב עַל זֶה "נִתְּבַל עַל אֲבָדָן מַעֲשֵׂה יָדָיו, כְּמוֹ (שְׁמוּאֵל-ב יט, ג) נִעְצַב הַמֶּלֶךְ עַל בְּנוֹ. וְזוֹ כְּתִבְתִּי לַתְּשׁוּבָה הַמִּינִים, גּוֹי אֶחָד שָׁאֵל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה, אָמַר לוֹ אֵין אַתָּם מוֹדִים שֶׁהַקִּבְ"ה רֹאֵה אֶת הַנוֹלָד, אָמַר לוֹ הֵן. אָמַר לוֹ וְהָאֵת כְּתִיב וַיִּתְּעַצֵּב אֵל לָבוֹ, אָמַר לוֹ נוֹלָד לָךְ בֶּן זָכָר מִיָּמֶיךָ, אָמַר לוֹ הֵן. אָמַר לוֹ וְכֵן מַעֲשֵׂה יָדָיו, אָמַר לוֹ שְׁמַחְתִּי וְשִׂמְחַתִּי אֵת הַכֹּל. אָמַר לוֹ וְלֹא הֵייתָ יוֹדֵעַ שְׁסוּפָה לְמוֹת, אָמַר לוֹ בִּשְׁעַת חֲדוּתָא חֲדוּתָא, בִּשְׁעַת אֲבֵלָא אֲבֵלָא. אָמַר לוֹ כֵּךְ מַעֲשֵׂה הַקִּבְ"ה, אִף עַל פִּי שְׁגָלָיו לִפְנֵי שְׁסוּפָה לַחֲטוּא וְלֵאבָדָן, לֹא נִמְנַע מִלְּבָרָאן בִּשְׁבִיל הַצַּדִּיקִים הַעֲתִידִים לַעֲמוֹד מֵהֶם."

וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום

התורה מלמדת אותנו דבר גדול, ויש לשים את הדברים על לבנו. האדם הוא יצירתי, וממציא מאז ומתמיד דברים אשר נדמה שיהיו לו לתועלת, ודברים אלו הולכים ומשתכללים יותר ויותר. התורה מלמדת אותנו שיצר מחשבות לבו הוא לרעה, וכל ההמצאה שלו תלך בסופו של דבר לרעה ולחורבן. כי בתכונה של האדם "יצר לב האדם רע מנעוריו" (בראשית ח, כא), ופירש"י שם: מַעַת שֶׁנֶּעַר לְצֵאת מִרְחֵם אִמּוֹ. רַק כֹּחַ שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְאִמּוֹנָה בְּבוּרָא יִכּוֹלָה לִיָּשֵׁר אֶת לֵב הָאָדָם לְטוֹבָה וְלֹא יִלֵּךְ אַחֲרֵי שְׂרִירוֹת לִיבוֹ. גַּם אֲצִלּוֹ רֹאִים שֶׁמִּחְשַׁבְתָּם שֶׁל חֵלֶק מִהַגּוֹיִים הֵיאָה רַק כִּיצַד לַהֲזִיק לַעַם יִשְׂרָאֵל עוֹד וְעוֹד. וְאִינִים יִכּוֹלִים לְסַבּוֹל שִׁיעָבוֹר יוֹם בְּלִי שִׁיפְעוּ יְהוּדִים וְכָל זֶה לְמָה? כִּי הֵם חוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל שִׁיךְ לָהֶם, וְכִשְׁהֵם רֹאִים שֶׁ"רֹאשִׁי הָעַם" נוֹתֵנִים לָהֶם חֵלֶק בָּאָרֶץ, אִזְּ הַגּוֹיִים רֹאִים שֶׁנִּכְנָעִים לָהֶם וּמִרְגִּישִׁים יוֹתֵר וְיוֹתֵר שֶׁהֵכָל שִׁיךְ לָהֶם. וְעוֹכֵץ צְרִיכִים הַמִּנְהִיגִים שֶׁלֹּא לַהֲתַעֲוֹר וּלְמַר חֲשַׁבְנוּ שֶׁהָאוֹיֵב רֹצֵחַ שְׁלוֹם אֲמִיתִי וְלֹא "לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל" כְּמוֹ לִבֵּן הָאֶרֶץ. צְרִיכִים אֲלוֹ הָעוֹמְדִים בַּהֲנַגָּה לְלִמּוּד מַמְעִשֵׁי שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשִׁיתַּחֲרֹטוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם, כְּמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹתֵב "וַיִּנָּחֵם ה'". שִׁיאֲמָרוּ בְּפִה מֵלֵא, טַעֲנִינוּ בְּמָה שֶׁעֲשִׂינוּ, וְזֶה תִּפְקִידֶם שִׁירָאוּ שֶׁאִם טַעוּ בְּדַבָּר מִסּוּיִם שֶׁעָשׂוּ, יִתְחַרְטוּ וְיִשׁוּבוּ בַתְּשׁוּבָה, וַיֹּאמְרוּ לְאוֹיֵב דִּי עִם הַשְּׁקִרִים, הַכֹּל בְּטֵל וּמִבּוֹטֵל "טַעֲנִינוּ", אַחֲרַת בְּאִשְׁמָתָם נִשְׁפָּךְ דָּם עִם יִשְׂרָאֵל בָּאֶרֶץ, וְהַקִּבְ"ה יֹאמַר דִּי לַצְרוּתִינוּ.

מעשים רעים שעושים במחשבה תחילה

יש אדם שעושה מעשה שיוצא ממנו רעה, אבל עשה את המעשה הזה בלי מחשבה. זה לכשעצמו רע, אבל לפחות עשה את מה שעשה ללא כוונה תחילה להזיק. אבל יש, לצערנו, שעושים מעשים שיש בהם רע, עם מחשבה תחילה, וזה בודאי גרוע ביותר, וזה התורה אומרת שיצר מחשבות לבו רק רע כל היום. רק להרע לאחרים, כדברי שלמה המלך במשלי על אנשים רעים שכל מחשבתם רק רע "כי לא ישנו אם לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשילו" (משלי ד, טז).

מעשים רעים קטנים שהפכו את העולם

בפרשתנו כתוב (בראשית ו, יג) וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים לְנֹחַ קָץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ. וְרִשְׁיִי כוֹתֵב שֶׁאִמְנֵם

היה להם הרבה מעשים רעים שבשילם היה ראוי להחריב את העולם, אבל היה דבר אחד שהגדיש את הסאה, ובגללו הביא הקב"ה את המבול לעולם. וזה לשון רש"י "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל". היו בני האדם גוזלים פחות משהו פרוטה כדי שלא יהיה מקום לתבוע אותם במשפטם. והיתה זו שחיתות גדולה שהשחיתו את הארץ, והיו מנצלים את חוקי המדינה בשביל לבצע את זממם. כמו שמובא במדרש רבא פרק ל"א, שבני דור המבול היו באים למוכר תורמוסין ועושים הסכם ביניהם שכל אחד ואחד מהם יקח ממנו "רק" תורמוס אחד, וכך הפסיד את כל התורמוסין. ולא יכול היה להגיש תביעה על תורמוס אחד השווה פחות מפרוטה, וכל זה מלבד שגזלו נשים תחת חופתן.

טרחתו של נח התירה לו ולעולם לאכול בשר

כשיצא נח מהתבה, ונתן לו הקב"ה את כל חית השדה ודגי הים ועוף השמים. אמר לו הקב"ה לגבי הבשר שהוא אוכל "כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נִתְּנִי לָכֶם אֶת כָּלִי". (בראשית פרק ט ג). וכתב על זה רש"י: "שלא הרשיתי לאדם הראשון לאכול בשר אלא ירק עשב, ולכם כירק עשב שהפקרתי לאדם הראשון, נתתי לכם את כלי". כלומר שהבשר הותר באכילה רק מזמן צאתו של נח מהתיבה, שהרי עד אז היה האדם אוכל רק מתבואת הארץ. ואומר ה"שפתי חכמים" שאדם הראשון לא עשה שום מעשה לנוחותו ולמחיתו, ולא היה לו יתרון על הבהמה והחיה, מה שאין כן נח טרח ועשה תיבה, והציל את עצמו ואת כל הבהמות, עבד וטרח שנה שלמה בשביל כל הבהמות שהיו אתו, ובזכותו נתקיימו, וע"כ היה לו יתרון מבעלי חיים, לכן הקב"ה אמר לו שמותר לו לאכול בשר, רק שלא יהיה אבר מן החי וכו'.

היתר שתיית חלב לישראל ולגויים

נשאלה שאלה האם מותר לישראל או לגויים לשתות חלב, שכן הגמרא (בכורות ו, ב) דנה בזה כיצד מותר ליהודים לשתות חלב, והלא זה כמו אבר מן החי? ותרצה הגמ' כמה תירוצים, ואחד התירוצים הוא כיון שהתורה אומרת 'ארץ זבת חלב ודבש', והתורה משתבחת בארץ ישראל שיש בה חלב, מכאן שהוא מותר בשתייה, שהרי אם היה אסור לא היתה ארץ ישראל משתבחת בדבר שהוא אסור באכילה ובשתייה, וכל זה לעם ישראל, אבל לגויים מי התיר? לזה יש לימוד מאברהם אבינו שהגיש להם חמאה וחלב, מכאן שמותר גם להם לשתות חלב. והרי אברהם קיים את כל התורה, וכיצד הגיש לבני נח (שהרי כערביים נדמו לו) חמאה וחלב ומשמע שמותר לבני נח לשתות חלב (עיי' שיטה מקובצת שם).

מקור לדין איסור חליבת גוי ובישולי

המשנה אומרת (עבודה זרה לה, ב) "ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה. חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, והפת והשמן שלהן. רבי ובית דינו התירו השמן והשלכות, וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ וכו', הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה". ורש"י מבאר שם את הטעם שאסור בישולי עכו"ם "כל דבר שבישלו עובד כוכבים ואפילו בכלי טהור וכולהו משום חתנות". כלומר, שאם הגוי בישל בבית יהודי בכלי של יהודי, וגם המאכל הוא של היהודי, גם כן אסור חז"ל לאכול מאכל זה, והטעם הוא משום שמא יהיה ביניהם קירבה ויבואו חלילה להתחתן בהם (ועיי' תוס' שם דל"ח ע"א ד"ה אלא).

בישולי עכו"ם וגיעולי עכו"ם

הרמב"ם בפירוש למשניות מגדיר את ההבדל בין בישולי עכו"ם לגיעולי עכו"ם, וכלשונו: "וזה שאתה רואה שאנו אוסרים שלוקחין, אינם הדברים ששולקים בכליהם לפי שזה נקרא 'גיעולי עכו"ם', אבל הם הדברים שאין בהם גיעולי עכו"ם ולא כיוצא בהם, אבל הם אסורים בשביל שנגמרה מלאכתן על ידי עובד כוכבים, לפי שהחכמים אסרו בשביל להתרחק מהם, גם כן כל מה שיבשל העכו"ם ואפי' אם בישל שום דבר ברשותו". היינו 'גיעולי עכו"ם' פירושו: בושל בסיר שהגוי בישל בו טרף. 'בישולי עכו"ם': היינו, עצם הבישול אפי' אם בישל מזון של יהודי בבית יהודי והכלים של



קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל



נח - תשס"ב - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל



מכונות, ורבים נחלבים בו זמנית, על כן מתקיימים את מערכת הצילום במעגל סגור. באמת, באופן זה שיכול לראות את החליבה בשעת חליבתה, גם אם זה מעגל סגור מועיל, ובלבד שידע הגוי שיש מעגל סגור והמשגשג רואה הכל, וידע הגוי שחלב טמא אסור לישראל, אי"כ הוא "מירתת".

דעת החת"ס שהוא קרוב לאיסור דאורייתא

בפתחי תשובה (שם סק"ג) מביא את דברי החת"ס בעניין החליבה וז"ל "ענין בשו"ת חוט המשולש ח"ד מספר התשב"ץ מטור הראשון סימן ל"ב. [וענין בתשובת ח"ס סימן ק"ז שהאריך להביא ראיות דחלב נאסר במנין כיון נסך וכו'] ומש"ה גם במקומות דאין שום חשש חלב טמא כל שאין ישראל רואהו אסור ודלא כהרדב"ז ופר"ח. ואף אם לו יהא הלכה כהרדב"ז כבר קבלו אבותינו עליהם כאותה דעה דמחמיר ואסור על בני אשכנז מדינא ואין לו התרה וקרוב בעיני לנדר דאורייתא והיינו אם הלכה כרדב"ז להקל אך אם עיקר הדין לאסור איננו נדר אלא העובר הוא עבריין באיסור דרבנן נמצא חומרו קולו (ע"ל סי' רי"ד). וע"ש עוד אודות עיר אחת שנוהגים שמה שנוהרים אפילו מחלב שחלבו ואין ישראל רואהו מ"מ פשוט להם להיתר גמור לאכול פת שנילוש עם חלב הנ"ל ולוקחים מנחתם להדיא. וכתב דצריך עיון גדול מאין נתפשט ההיתר הלא תעורבתה אסור אפילו הכלים. ואפשר כשם שכתב הכ"מ בדעת הרמב"ם שלא גזרו אלא אחלב בעין ולא על החמאה שכבר נשתנה כן י"ל כשנילושה עם קמח ונעשה מצירופם עיסה ונאפית פנים חדשות באו לכאן וה"ל כנשתנה ויש לזה פנים במסכת כריתות דף ה' כו' אך חלילה לסמוך ע"ז ע"ש". הרי שלדעת החת"ס אין שום היתר כיון שהיא גזירה. כדעת החיד"א הנ"ל, והיינו אז אפי' אם בטל הטעם באופן שאין באזור של הגוי בהמה טמאה אפי' אסור [וענין לתשובת הרשב"א רמ"ח הנזכרת לעיל ודלא כתבש"ץ הנ"ל ופר"ח שמתירין, וענין ליזבחי צדק] סי' קט"ו סי' ק"ב, וענין לדרכי תשובה שם סי' ק"ו].

דברי הרדב"ז עד כמה מקפידים באיסור חלב עכו"ם

הרדב"ז כותב דבר שממנו נלמד עד כמה חמור ענין החלב שחלבו עכו"ם, וז"ל (שו"ת רדב"ז חלק ד סימן קמה ד"ה תשובה אע"פ) "תשובה, אע"פ שאמר הראשונים ז"ל שאין לאדם להוציא אפי' על מצות עוברות כגון סוכה ולולב אפי' שלש ממונו כדי שלא יבא לידי עוון ויפיל עצמו על הצבור הני מילי במצות עשה אבל במצות לא תעשה אפילו כל ממונו, וכן כתב הרא"ש ז"ל הילכך אם אין שם אלא דברים האסורים בלאו לא יתבעי לך כי על האכילה הראשונה לקיום גופו נותן כל ממונו ולא יאכל איסור ולאחר מכאן אנוס הוא מחמת נפשות ואוכל מה שימצא הקל תחלה כגון אם אפשר בפחות פחות מכשיעור עושה כן שהרי פחות מכשיעור אע"ג דק"ל כר"י דחצי דעיור אסור מן התורה מכל מקום אין בו לאו ולא עסקות. וכן אם מצא בשר נבלה לא יאכל חלב או דם מפני שיש בהם כרת. אבל אין מקום לשאלה אלא היכא דאיכא איסורין דרבנן כגון חלב שחלבו עכו"ם או שומנו של גיד או שאר איסורין דרבנן ואפי' בזה אני אומר שחייב לתת כל ממונו עד שימצא דבר היתר שהרי הוא עובר משום לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך וגו' דכל גזרות דרבנן אהאי קרא אסמכוהו".

צווחת הערוך השולחן על המקילים בחלב עכו"ם

בספר ערוך השולחן הביא (בסימן קט"ו, ה') שרב אחד רצה להקל בחלב עכו"ם, וכתב על זה "והנה על כל פנים נתבאר שלפי דעת כל רבותינו שהבאנו, אפילו במקומות דלא שכיח כלל דבר טמא בעיר, באופן שאין חשש לתערובת חלב טמא, מכל מקום אסור כשהישראל לא עומד עכ"פ מבחוץ בשעת החליבה או שיהא יוצא ונכנס ודי אפי' בקטן וקטנה וכו'. ודלא כאחד מגדולי האחרונים שהאריך בזה להקל לשתות חלב שלהם במקום שאין שם דבר טמא, או שהוא רחוק המציאות, שיחלבו את הטמא או שחלב טמא ביוקר, והביא ראיה מאיזה גדולים שהקילו בכהאי גוונא, ומסיבה זו יש הרבה מתפרצים באיסור זה בדורנו, בעוונותינו הרבים, כאשר ראינו ושמענו ותולים את עצמם באיזה ת"ח שעשה כן, ולא ידעו ולא בינו שחמורים דברי סופרים מדברי תורה, והת"ח שעשה כן עונו ישא. וכיון שנפסקה לאיסור בטור ובשולחן ערוך ובכל גדולי האחרונים, מי יכול להעזיז פניו ולמלא תאוות נפשו, ושומר נפשו ירחק את עצמו מזה" עכ"ל. גם

יהודי וכשרים (ענין תוס' ל"ח ע"א ד"ה ואלא שהביאו בזה מחלוקת). וכן הלכה אפי' בישראל מזור של ישראל בכלים של ישראל ובבית של ישראל אסור (ענין שו"ע יו"ד סי' קי"ג סעי' א'), וגם הכלים נאסרו (ענין שם סעי' ט"ז).

אם איסור חליבת גוי היא גזרה או תקנה

יש מחלוקת גדולה בין הפוסקים, האם האיסור שאסרו חכמים בחלב שחלבו גוי הוא משום תקנה, או משום גזרה. (ונראה לקמן שיש גם צד לומר שיש בזה חשש איסור דאורייתא). והנפקא מינה בזה אם נמצאים במקום שאין שום חלב טמא בנמצא, וכל הבהמות שם הם כשרות, אז בטל טעם בטלה תקנה ויהיה מותר החלב שחלבו הגוי גם ללא פיקוח הישראל. אבל אם נאמר שזה גזרה, לעולם תעמוד הגזרה לפי שאין ב"ד מבטל דברי ב"ד חברו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמניין. ובאמת בחוץ לארץ כמו בארצות הברית שאין להם הרבה חלב ישראל, מוצאים היתר בכך שיש שם חוק שאסור לערבב חלב של כמה סוגי בהמות, ומסתמכים על הדעה שאומרת שהאיסור הוא משום תקנה ולא משום גזרה.

דעת החיד"א בחומרת חלב עכו"ם שלא בטלה גזרה

מִן הַחִיד"א כותב בעניין זה וז"ל (שו"ת יוסף אומץ סימן סד) "עוד מילתא בפומא פי צדיק יהגה חכמה אברהם רחמא חתן שלם נר"ו רמי ומקשה על תשובת הרדב"ז ז"ל שהבאתי אנכי איש צעיר שם דהרב ז"ל קאי על יגורת"י ומביא ראיה מן הגבינה ומאי קאמר עכ"ד. ולי הדל נראה כונת הרדב"ז דהרב ז"ל סובר דגזרת שלא ליקח חלב שאין ישראל רואהו ואסרוהו במנין ואסרוהו אף אם העמידה בשרף כי שרפים עומדים ואי"כ כ"ש ביגורת"י. וגדול אדונינו הרשב"א ז"ל בספר תורת הבית שער הששי סובר דכל מידי דשני חכמים בלשון המשנה פרק אין מעמידין יחד כלם נאסרו במנין ע"ש ופוק חזי מאי דכתיבנא בעניינא בקונטרס טוב עין דף ו' ע"ב ודוק" עכ"ל.

והיינו, שאפי' אם בטל הטעם של התקנה, לא בטל האיסור. וענין שו"ת מהר"י ברונא סי' ע"ח, וענין לשו"ת הרשב"א ח"א סי' רמ"ח שנשאל מה שאסרו חז"ל פת עכו"ם הטעם משום חתנות שמא יבוא לידי קירוב דעת ויתחתן אתם, ושאלו אותו כומרים שידוע שהם אינם מתחתנים ואין להם בנים ובנות, אם מותר לאכול פית? (וכן תבטל שלהם אם אין בו גיעול) "הואיל וליכא למיגזר משום בנותיהן". ועל זה ענה הרשב"א שם, שאין הכוונה משום בנותיהן של המוכר את הפת, אלא על בת גוי אחר. "ועוד תדע שאותן שבמשנת אין מעמידין גזרות קבועות היו יין, שלקות שלהן, גבינות, אע"פ שבטל טעם, הגזרה לא בטלה שהיין אע"פ שאין מנסכים עכשיו אסור אפילו בהנאה. ותינוק נוכרי עושה יין נסך אע"פ שאינו יודע בטיב עבודה זרה ואין לו בנים. וגבינה אפילו במקום שאין מעמידין בעור קיבה אלא בפרחים וכן כולם" ענין שם.

היינו כאמור, מאחר וזו גזרה אפי' שבטל הטעם עוד נשאר האיסור, והגזרה לא בטלה, וזה בניגוד לסברת הפר"ח שמתיר במקום שאין בהמה טמאה, ענין להלן.

פיקוח הישראל על החליבה דרך צילום במעגל סגור

מִן כותב בשולחן ערוך (יורה דעה סימן קטו ס"א) "חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, אסור, שמא עירב בו חלב טמא. היה חולב בביתו וישראל יושב מבחוץ, אם ידוע שאין לו דבר טמא בעדרו, מותר, אפילו אין הישראל יכול לראותו בשעה שהוא חולב. היה לו דבר טמא בעדרו, והישראל יושב מבחוץ והעובד כוכבים חולב לצורך ישראל, אפילו אינו יכול לראותו כשהוא יושב, אם יכול לראותו כשהוא עומד, מותר, שירא שמא יעמוד ויראהו, והוא שידוע שחלב טמא אסור לישראל". שייכות העניין לימינו הוא במה שכיום מצלמים את החליבה במערכת של מעגל סגור, וניתן לראות את החליבה גם אם לא עומדים סמוך לגוי ממש. ודבר זה מצוי במקומות שיש עדרים גדולים, עד אלפי ראשי בקר שחולבים, ואין מציאות לעמוד שם בשעת החליבה, ובפרט שהחליבה נעשית באמצעות



קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל



נח - תשס"ב - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי זְצוּק"ל



והראה לו ואמר לו הנה סודכם. התפלא מניין לו דבר זה, ומי הביאו לו, שמא יש מרגלים ביניהם? אמר לו שהוא עצמו הלך וסייר וצייר לעצמו מה שראה, אבל תנוח דעתו שאין כוונתו לרגל אלא לצורך הלכה בלבד. משם, מספר הרב רפאל אהרן בן שמעון בספרו, הלך למלון, ושם היה אוכל רק פירות בגלל הכשרות. והנה הוא רואה שם איש יהודי מחשובי העם שאכל חמאה. אמר לו זה מניין לך? אמר לו קניתי מחנות פלונית. אמר לו, היות ואני מדבר בשפת המקום, אלך ואעמוד על טיבה של חמאה זו. הלך לאותה חנות, וראה חמאה למכירה, תאוה לעיניים, שלא ראה כמותה מעולם. התפלא מאוד, ושאל את המוכר כיצד הוא עושה את החמאה, וסיפר לו המוכר, כמשיח לפי תומו, שהוא מערב בחלב הבהמה גם שומן חזיר, ופעמים שאינו מוצא שומן חזיר, ומערב שם שומן של בהמה, וכתב כי ערבים כפריים מכפרים הסמוכים למצרים "הם פראים ולא חכמו לזייף החמאה", אבל אחרים יש להזהר מהם. ומה נאמר לנו כיום שחכמת הזיוף היא נוראה ואי אפשר לעמוד על טיב העיבוד של המוצר (עיי' 'נהר מצרים' עמודים ע"ג, ע"א, וע"ב).

הקפדה מיוחדת על כל המוצרים שיש בהם אבקת חלב

היום יודעים לעבד אוכלים בכל מיני חכמות. גם בביסקויטים שכותבים את תרכובת החומרים, לא כותבים את כל מה שמכניסים שם, ויש עדיין דברים שלא יודעים הקונים שנמצאים שם בתוך ההרכבה. על כן, צריכים להזהר בדורנו, וכבר כתב בעל ה'נהר מצרים' על דורו שכל מה שקונים, צריך להיות עם הכשר מעולה שמקפידים ומפקחים על כל דבר ודבר שמכניסים שם. לפעמים מביאים מאכלים מחוץ לארץ, וכתוב עליהם שזה כשר למחזורי בהשגחת רב מסויים, ונוטים האנשים להאמין שמדובר ברב גדול הבקי בכל רזי הכשרות. פעם הגיע אלי מאכל מחו"ל, ולאחר בירור נמצא שאותו הרב החתום כמכשיר הוא רפורמי דרפורמי!! גם כשקונים טופי, יש להזהר כיון שיש בחלק מהם אבקת חלב, וצריך להזהר בדבר זה אם הוא של ישראל או של עכו"ם, וכן אם יש בו ג'לטין כשר. כמו כן יש גלידות שבאות עם אבקת חלב, וצריך להזהר בזה מאוד מאוד. ולא יסתכל על המחיר אם שוה יותר או פחות, שגם אם הוא שוה פי מאה מחלב עכו"ם, יקנה את המאכל הכשר גם אם מוציא עליו את כל ממונו, כדברי הרדב"ז הנ"ל. הנדיב רייכמן - שה' יחזיר לו את כל רכושו - כשהיה במונטריאל היה נותן ליהודים שילכו לעדרים ויקנו מהם חלב עם פיקוח, וימכרו אותו באותו מחיר כמו חלב העכו"ם.

וע"כ יש כיום להזהר מאד ממאכלים שיש בהם אבקת חלב של עכו"ם שיש הבאים כאוכל מוכן, מוצר הראוי כבר לאכילה, בחבילות מחו"ל עם הכשר ומאחר ויש בישולים בחו"ל שמקילים בחלב גוי מחמת שעת הדחק או שיש שמקילים בחדש, שלא כדעת השו"ע בסי' תפ"ט סעי' י', יש לברר היטב מה שאדם מכניס לפיו. וכ"ש מוצר כמו שוקולד או גלידה ולפעמים גבינות אפ"י שמוצרים בארץ יש בהם חלב גוי או אבקת חלב גוי ויש לאדם להזהר. ואם באוכל נפש ממש אנו אוסרים כ"ש במטעמים ומעדנים שלא יאכל מהם. ויתן "כל הונו" ויקנה שוקולד ממפעל שמשמש בחלב ישראל בלבד. ויזהר אדם שלא יטמא את גופו בדבר לא כשר ואפ"י שאורו רק מדברגן.

שלקות (דבר שבישלו עכו"ם) – אסור

הגמרא באותו מקום מדברת בענין שלקות. ומפרש רש"י: "שלקות - כל דבר שבישלו עכו"ם ואפילו בכלי טהור, אסור משום בישולי עכו"ם". ז"א, אין דין בישולי עכו"ם שווה לדין גיעולי עכו"ם כמו שאומר הרמב"ם, אלא בישול עכו"ם לחוד, וגיעולי עכו"ם לחוד, כמו שכתבנו לעיל משם פירוש המשניות לרמב"ם.

טעם האיסור: התוס' (בדף ל"ח) מביא את רש"י שאומר שכל הטעם שאסור בישולי עכו"ם הוא כדי שלא יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ומשתה ויאכילנו דבר טמא. ז"א חוץ מהאיסור הזה ישנו עוד איסור אחר שמא למחר יביא לו לאכול דבר שאינו כשר.

אומרים התוס': ויותר נראה היה לפרש שכל טעם האיסור הוא מדין חתנות (ועיי' בפירוש המשניות לרמב"ם שם, שמשמע כמו פירוש רש"י בדף ל"ח,

מדבריו רואים, שאין שום מקום להקל גם במקום שאין חששות, או שזקוקים להקלות מכח מציאות אותו המקום (ועיי' שם בסעי' ו' עובדות מזעזעות שהיו שסמכו על המקילים ולבסוף התברר להם שזה היה שומן חזיר).

קולת ר"מ ועאקנין זצ"ל במקום צורך גדול ודוחק רב

גם ב"ברכי יוסף" כותב שיש להחמיר בחלב עכו"ם עד שיעמוד הישראל על גבו של הגוי לפקח על החליבה כולה. פעם היו מביאים הגויים את העזים לשכונת היהודים, והיה הגוי חולב בנוכחות הישראל, ולא סמכו על שום קולות בעניין זה. בזמן האחרון רצו כמה רבנים להקל בעניין האבקת חלב, וטעמם שלא אסרו חז"ל אבקת חלב בפירוש בשום מקום, ואין לנו להוסיף על דבריהם. הראשון שדבר על זה היה רבה של טבריה הגאון רבי מאיר ועאקנין בספרו "ויאמר מאיר" (בתקופת מלחמת העולם הראשונה), שכותב שם שכיון שאין שום אפשרות למצוא חלב בגלל תהפוכות המלחמה וקושי הדרכים, על כן מצא מקום להתיר בדוחק רב ובקושי גדול אבקת חלב לילדים קטנים. אך תראה בעצמך שאין בתשובתו מקום להקל בימינו ובמצב השורר בעולם היום. היום תמצא חפסות שוקולד שיש בהם אבקת חלב נכרי. בעבר היו כותבים בפירוש שזה חלב גוי כדי לידע את הציבור, ועל אלא שדא עקא הם כותבים זאת בצורה שקשה לפענח ולהבין, ועל החפסות כותבים ראשי תבוא, ח"ג או ח"י שהוא חלב גוי או חלב נכרי. אולם כאמור קשה מאוד לפענח מה כוונת ראשי התיבות הללו. אבל אנו אין לנו אלא דברי הרדב"ז שכותב שחייב אדם להוציא כל ממונו לחלב כשר, על אחת כמה וכמה לצורך שוקולד וגלידות שעושים היום מאבקת חלב, שאין להקל כלל, אא"כ חלבו, וישראל רואה ומזה עשו אבקת חלב (עיי' לשו"ת 'הר - צבי' חלק י"ד סי' ק"ג, וחזו"א י"ד סי' מ"א).

האכלת קטן ותינוק מאכל שיש בו חלב גוי

הרמב"ם כותב (הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכה כז והלכה כח) "קטן שאכל אחד ממאכלות אסורות, או שעשה מלאכה בשבת אין בית דין מצווין עליו להפרישו לפי שאינו בן דעת. במה דברים אמורים בשעשה מעצמו, אבל להאכילו בידים אסור ואפילו דברים שאיסורן מדברי סופרים, וכן אסור להרגילו בחילול שבת ומיעוד ואפילו בדברים שהן משום שבות". מכאן שקטן אפילו שאין בו שום דעת והוא קטן, אין לתת לו לאכול שוקולד או גלידה שיש בהם אבקת חלב של גויים. (והמש"ב בסי' שמ"ג כותב על אותו קטן שאפילו אם הוא בן יומא אסור). אע"פ שאין בית דין מצווין להפריש את הקטן, מצוה על אביו לגעור בו ולהפרישו כדי לחנכו בקדושה שנאמר "חנוך לנער על פי דרכו". וכבר הקשו על הרמב"ם ממה שלומדים מ"לא תאכילום" שאיסור זה הוא איסור גמור ולא מדין חינוך בלבד. על כן, אם עומדת בפני אדם ברירה לקנות לתינוק שלו אבקת חלב של ישראל או אבקת חלב של גוי, יש להורות לו להוציא את כל ממונו ולקנות לו חלב ישראל. ואמנם, אם המאכל שיש בו חלב ישראל מזיק לתינוק, והמאכל שיש בו חלב עכו"ם מתאים לתינוק לעיכול וכדומה, בודאי שבזה לא יחמיר, ובהנאות האכילה עדיפה על הכל, ולא יזיק לתינוק, ויחמיר לכתחילה מהמאכל שיש בו חלב גוי. גם בשו"ע (סימן שמ"ג) מחמיר כהרמב"ם, ואדברה לדעתו אסור אפילו לתינוק בן יומא (ועיי' שם בכה"ח, ומש"ב, וביאור להלכה באורך).

חמאה של גויים שנמצאה טרפה ובב"ח

במצרים היה מנהג שעושים חמאה מחלב. וידוע שחמאה נעשית רק מחלב טהור, והיו מקילים לאכול חמאה של גויים. בזמנם, כשהצרפתים בנו את תעלת סואץ, היה הרבה"ג רבי רפאל אהרן בן שמעון בעל ספר 'נהר מצרים' שהיה פיקח גדול, ובא לפני המהנדס הצרפתי לשאול אותו כיצד עוברים המים ודרך איזה מבואות, יען רצה לדעת אם להכשיר מים אלו למקוה טהרה, ואם הם שאובים או לא. אבל המהנדס לא רצה לומר לו, בטענה שהדבר הוא סוד צבאי. מה עשה? הלך לתעלה בעצמו והסתובב שם, ראה כיצד חפרו ולהיכן הולכים המים, וצייר לעצמו מפה על פי מה שראה. לאחר זמן, נסע לצרפת ונפגש עם אותו המהנדס הצבאי שלא רצה לומר לו מאומה אודות אותה התעלה בתואנה שזהו סוד צבאי, מיד הוציא לו את המפה





קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל



נח - תשס"ב - מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

חומס קלוי מתורכיה, גם אם נאמר שלא מגישים את זה על שולחן מלכים, אומר האר"י הקדוש והרב חיד"א מכיון שבמקום הייצור של החומס זה עולה על שולחן מלכים - אפי' אם כאן לא עולה על שולחן מלכים אסור, וכ"ש, כאמור, שהיום הוא עולה גם כאן על שולחן אורחים חשובים. תורמוס - וכתב עוד המהר"י: "והתורמוסים הנשלקים ע"י הגויים מכיון שאין עולים על שולחן מלכים, אבל האר"י הקדוש הזהיר אותם לאוכלם מתורת חומרא" (בא"ח שם).

פולים - ואח"כ כותב: "והקטניות שקורין בערבית בקל"י - פולים, אם רגילים לעלות אותם על שולחן מלכים אסור" (בא"ח שם אות י"ג). בורגול - אומר הרב בעל "אבקת רוכל": מה דין בורגול (חיטה שגורסים אותה בגריסה עבה ואח"כ מבשלים קצת כמאכל בן דרוסאי בכדי שיהא נוח לגריסה, וא"כ מייבשים זאת בשמש ומוכרים, ומלאכה זו היו עושים הגויים) שבישלו גויים, האם יש בזה משום בישולי עכו"ם? וענה הב"י: מכיון שהגויים אין מבשלים את זה בבישול גמור, ועוד שאח"כ זה מתייבש וא"א לאכול זאת מיד אלא צריך לשרותו במים ולטוננו, וא"כ בישול הגוי בטל ועל כן מותר (עין בשו"ת 'אבקת רוכל' למר"ן הב"י סי' ל', ולבא"ח שם אות י"ז).

סוכר - הרב הבא"ח האריך להסביר בהרבה קולות איך מותר כיום להשתמש בסוכר שהרי הוא נעשה מלפת, ולפת אינו נאכל כמות שהוא חי, וסוכר עולה על שולחן מלכים. ומזה אנו רואים כמה חמור הדבר הזה (עיי"ש בב"ב).

שפחה המבשלת

כותב השו"ע: "יש מי שמתיר בשפחות שלנו, ויש מי שאוסר אפילו בדיעבד".

בזמננו היו קונים שפחה גויה שהיתה עובדת כל היום. ועל כן יש מי שאומר כיון שהשפחה הזו קנויה, על כן מותר שתבשל. ויש מי שאומר שאסור אפילו בדיעבד. וישנו כלל ש"י"ש ו"י"ש - הלכה כ"י"ש" ועל כן אסור. בימינו שפחה המקבלת משכורת אין דינה כקנויה, ואם קנויה ממש מן השו"ע אוסר, כ"ש שפחה שעוזרת אסור. ולא רק בישוליה אסורים אלא גם הכלים אסורים.

שיכר של גויים

הגמרא אומרת (במסכת תענית דף ל"א) שרב פפא רצה לשתות שכר (עראק או בירה) "מפקין ליה לאבאבא דחנותא ושת"י" - הולך לחנות של גוי שמוכרים שיכר ולא נכנס לחנות אלא עומד בחוץ ומבקש שיביאו לו שיכר ושותה. ורב אחאי היה מביא לביתו ושם שותה.

בשו"ע כתוב: "כל שיכר של כותים, אחד שיכר של תמרים, או של תאנים, או של שעורים, או של תבואה (בירה) אינו אסור אלא במקום מכירתו. אבל אם הביאו לביתו ושותהו שם - מותר".

ז"א, אם יש בית קפה של גויים ושותים שם רק בירה או עראק כשר: בתוך החנות - אסור, מחוץ לחנות - מותר.

ואם הגויים עושים שיכר מענבים או צימוקים או קוניאק אמיתי (שהוא מופק מאדים של בישול היין) כל אלו אסורים לשתות משום יין נסך (ועיין שו"ע יו"ד קכ"ג סעי' כ"ד, ועיין שם לבאר הגולה ולפ"ת). שואלים התוס': כיצד מותר בכלל לשתות שיכר של בירה שנעשית משעורים או חיטה, הרי חיטה ושעורה לא נאכלים כמות שהם חיים? ועונים: ישנו טעם להתיר השיכר משום שאין בו איסור בישולי עכו"ם "דכי היכי תבואה בטלה לגבי מים לענין שהכל נהיה בדברו, הכא נמי בטלה לה לענין איסור בישול" (תוס' דף ל"א ע"א סוף ד"ה באתרא).

כלומר, בירה עשויה מחיטה או שעורה ואנו מברכים עליה 'שהכל' מדוע לא מברכים 'בורא מיני מזונות'? אבל התוס' בברכות (ל"ח ע"א ד"ה האי) אומרים על נוזל לא מברכים 'מזונות' (ועוד טעמים נוספים). ואם אדם יקח

ולא כמו פירוש רש"י על המשנה שהטעם רק משום חתנות).

בישולי עכו"ם בבית ישראל

ואומר הרב ר' אברהם ברבי דוד: "דודאי שלקות שאסרו חכמים כשעובד כוכבים מבשלים בביתו, אבל כשהוא מבשל בבית ישראל אין לחוש" (תוס' שם ד"ה אלא). ועל זה לא הודה לו רבנו תם, דודאי דבר שעכו"ם מבשל לא חילקו חז"ל בין רשות ישראל לרשות עכו"ם, כי לעולם יש לחוש לשמא לא יזהר גם בביתו של הישראלי. כלומר, לדעת ר' אברהם ברבי דוד: אם הגוי מבשל בבית ישראל אין חשש כי הכל כשר.

אומר לו רבנו תם: אין הטעם מדין כשרות, אלא ישנו חשש שיבוא לידי חתנות, וזה אסור.

וכך ההלכה נפסקה שגם אם גוי יבשל בבית ישראל אסור (עין שו"ע יו"ד קי"ג סעי' א').

ואנו מוצאים בכמה ארצות בחוץ לארץ שישנם הרבה נישואי תערובת וכל זה מפני שאוכלים בישולי עכו"ם, "ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם" - ועל כן צריכים מאד להזהר בדבר הזה.

באיזה סוג אוכל בישול עכו"ם אסור?

בעיקרון צריך שני תנאים:

א. שאין אוכלים את האוכל המבשול כמות שהוא חי.
ב. שהאוכל יהא חשוב שעולה על שולחן מלכים (כולל שרים או אורחים חשובים). הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות (פרק י"ז הלכות י"ד, ט"ו) כותב: "לא גזרו אלא על דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי, כגון בשר, ודג, תפל וביצה. וירקות (שלא נאכלים חיים) אם בישלים העכו"ם מתחילה ועד סוף ולא נשתתף ישראל עימו בבישולן הרי אלו אסורים משום בישולי עכו"ם וכו' שעיקר הגזרה משום חתנות שלא יזמנו העכו"ם אצלו בסעודה. ודבר שאינו עולה על שולחן מלכים לאכל בו את הפת אין אדם מזמן את חבירו עליו".

וכ"כ הרמב"ם "בדבר שעולה על שולחן מלכים לאכל בו את הפת" ומשמע מדבריו שהאיסור רק על מאכל שנאכל כולו טפל לפת, אם אוכל דברים של מלפתיים את הפת אין בזה משום בישולי עכו"ם. אולם השו"ע (בסי' קי"ג סעי' א') כותב: "ללפת בו את הפת או לפרפרת" ועל סמך זה הוסיף הרמב"ם שם על קטניות אפונים קלויים וכדו', עיי"ש. סופגניות - כתוב: "סופגנין של גויים שבלילתן רכה ונאפה ע"י משקה אסורים משום בישולי עכו"ם" (עין לבא"ח פרשת חוקת ט"ו, וכן לר"פ ח"י חלק ג' סי' ט', ושו"ב סי' קי"ב ס"ק י"ג).

דין קטניות

אפונים - אומר הרמב"ם בהגה: "ומותר לאכול אפונים קלויים של עכו"ם, וכן הקטניות קלויים שאינם עולים על שולחן מלכים". ז"א בזמנו של הרב הרמב"ם, פולין וקטניות לא עלו על שולחן מלכים, וע"כ אם בישלים עכו"ם מותרים, ואם לא נאכל כמות שהוא חי, אם בישלו עכו"ם אסור (ועיין לעיל). ואם לא דוקא אלא אפי' שרים או אורחים.

האר"י אומר: שקטניות ופולים עולין על שולחן מלכים. ולא רק דבר שעולה על שולחן מלכים אלא אף שולחן שרים, ואפילו שולחן אדם נכבד, אם מגישים לפניו סוג מאכל מסויים זה נקרא עולה על שולחן מלכים, שאם לא נאכל כמות שהוא חי, אלא בישלו עכו"ם אסור (ועיין לבא"ח שם אות י"ב שאסורין מהדין ולא מחומרא). חומס - "אפונים שקורין בערבית חומס שקלו אותם הגויים, כתב רבנו מהר"ח בשער טעמי המצוות שרבנו האר"י הקדוש אסר אותם מדינא, לפי שאלו הקליות שלהם עולים על שולחן מלכים או שרים של אותם המקומות שעושים אותם הקליות. ומשמע מדבריו שאסור אותם גם במקום שאינו עולים על שולחן מלכים או שרים, מפני שבמקום שעושים אותם עולין. ועיין ביחיים שאלו ח"ד סי' ע"ד שחקר בזה וסוף דבריו דעתו נוטה לאסור גם במקום שאין עולין" (עין בא"ח שם). לדוגמא, היום בימינו שמביאים



קול צופיך

מִרְנָה הַרְשֵׁי"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל



נח - תשס"ב - מאת מִרְנָה הַרְשֵׁי"ג מִרְדְּכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

יהי רצון שהקב"ה יגאל אותנו גאולה שלמה, ונזכה לביאת גואל צדק בב"א.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

למשל קמח ויעשה ממנה דייסא נוזלית ברכתה תהיה 'שהכל' ולא מזונות, ורק דבר שנלעס בפה ברכתו מזונות.
דבר שני, החיטה בטלה לגבי המים ולכן על הבירה מברכים שהכל. ועל כן מותר לשתות בירה של גויים ולא נאמר יש כאן בישולי עכו"ם מאחר והתבואה בטלה במים.
אדם שמוזמן אצל גוי לחתונה ומגיש לו בירה לשתות - אסור לשתותה.

קפה של גויים

אדם שנכנס לבית קפה של גויים שמוכרים בו רק קפה: אומר הבא"ח (פרשת חוקת אות ט"ז): "הקאה"ה שמבשלים הגויים יש אוסרים, ויש מתירים. ומרן רבנו האר"י ז"ל אסר אותם, אך אין בידנו למחות ביד המקילים שיש להם על מה לסמוך ובפרט במקום שפשט המנהג להתיר".

היה מנהג בעיראק ללכת לבית קפה של גוי בשבת ולקחת קפה מוכן ולא שותים שם, והגוי יודע שלמחרת הם ישלמו. ומאחר וזה לא בושל עבור הישראל - מותר.

אם אדם רוצה לקחת את הקפה בחוץ ולשתות - מותר, אבל להכנס בתוך בית הקפה של גויים, למרות שהקפה כשר למהדרין והכלי חדש - אסור. הפוסקים פסקו שפה בארץ ישראל אין לשתות בבתי קפה של גויים, ובפרט שהאר"י אוסר.

תפוחי אדמה - ציפס של עכו"ם

כתוב בערוך השולחן: "תפוח אדמה זה מיקרי אין עולה על שולחן מלכים. ואם בישל העכו"ם אותם רק במים לבד או אפה אותם או טיגן אותם מותר לישראל לאכול. וכלשונו (שם ק"י סעי' י"ח): "דידוע שהיא אכילה פשוטה ורק דלת העם אוכלים אותה למרבה מפני עניותם ודוחקם". ואח"כ כתב אפי' שלפעמים שרים אוכלים, לא נקרא עולה על שולחן מלכים כי רק אם עולה תמיד. והוסיף: אך מצאתי לגדול אחד שכתב תפוחי אדמה עולים על שולחן מלכים (חכמת אדם כלל ס"ו) ואולי בזמן הקדמון שלא היה זה בנמצא היה מאכל חשוב דזה ערך מאה שנה שהובא המין הזה מהמדינות שמעבר לים הגדול. אבל עתה במדינתנו שזורעים אותה למרבה, והוא מאכל רוב ההמון, והוא מאכל פשוט מאוד, והאיש הרך והענוג יאמר לזה זרה הלאה נראה לעי"ד דאין שייך לומר על זה עולה על שולחן מלכים ויש להתיישב בזה", עכ"ל.

ומשמע שהוא מסופק, ובכל אופן כל מקום ומקום לפי הרגליו. כיום מאכל מתפ"א הוא עולה על שולחן מלכים, ופוק חזי במנות חשובות מוסיפים תפ"א, וכן מאכל הנקרא כיום "ציפס", עולה על שולחן מלכים ואסור בבישול גויים ובטיגון עכו"ם. וע"כ יש להזהר בבורקס הממולא בתפ"א שיש לקנות רק אם מכניסים לתנור יהודים. או למקילים כדעת הרמ"א שמספיק הדלקת האש. אבל לדעת השו"ע לא מספיק בזה, אלא הכנסת הבצק עם התפ"א לתנור ע"י יהודי (עיין שו"ע ורמ"א סי' ק"י סעי' ז'). שוקולד תוצרת חו"ל.

יש שהתירו על סמך הטעם, מאחר וצריכים לעבד את צמח הקקאו וכן מערבים בשוקולד עוד חומרים כגון סוכר.
הביאו פעם ליפרי חדש' כוס קקאו לשתות והוא אמר אני צריך לדון אם מותר או אסור לשתות את זה וכתב על זה תשובה ארוכה. ונהגו היום להקל, אבל כאמור יש להזהר שלא מכניסים בשוקולד שום דבר נוסף.

עיין כתובות (ק"ד ע"א ד"ה לא) ואמרין במדרש עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו. עי"ש, ובפרט שיש בהם ספק איסור או ודאי איסור, ואפילו מדרבנן. ומשמע שאם מכניס אותם, אין ד"ת נכנסים בתוכו.

כל דבר דבר שיש בו בישולי עכו"ם צריך להזהר בזה מהטעם שמא יבוא לידי חתנות. וכל אדם שנוהר במה שמכניס לפיו, פיו נעשה קדוש, וכל בקשה שיבקש מהקב"ה הוא יענה.

